Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė MINDAUGAS,DOCAITIS
Data: 2026-10-27 21:33:34

**Taikus žmonių judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą VšĮ „Girių inspekcija“**

Kodas 306625563, Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius, tel. +370 679 34089, el. paštas giriuinspekcija@gmail.com

LT487189900010700257

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

# PASTABOS IR PASIŪLYMAI DĖL KOVOS SU APLINKAI KENKIANČIOMIS NUSIKALSTAMOMIS VEIKOMIS NACIONALINIŲ GAIRIŲ

TAIS projekto Nr. 26-13206

2026 m. spalio 27 d. Nr. GI-2026-10-27-01

Vilnius

VšĮ „Girių inspekcija“, gindama gyvąją gamtą, biologinę įvairovę ir visuomenės interesą, teikia pastabas dėl Aplinkos ministro, generalinio prokuroro ir policijos generalinio komisaro įsakymo projekto (TAIS Nr. 26-13206). Pritariame veiksmingesnei nusikaltimų aplinkai prevencijai ir tyrimui. Tačiau, kad nacionalinės gairės realiai įgyvendintų Direktyvos (ES) 2024/1203 21 straipsnį, būtini aiškesni atsakomybės, rezultatų vertinimo ir rizikos valdymo mechanizmai.

## 1. Rezultatų vertinimas ir vieša atskaitomybė (Gairių 4–5 punktai)

Direktyvos (ES) 2024/1203 21 straipsnio 1 dalies a punktas reikalauja reguliariai vertinti, ar pasiekiami strategijos tikslai. Projekte įvardyti bendri tikslai, bet nenustatyta jų įgyvendinimo vertinimo tvarka. Direktyvos 22 straipsnis taip pat numato aplinkos nusikaltimų statistikos sistemą.

**Siūloma formuluotė – papildyti Gaires:**

*„Kompetentingos institucijos pagal kompetenciją kasmet pateikia apibendrintus duomenis apie pranešimus, pradėtus ir baigtus tyrimus, jų rezultatus bei aplinkos atkūrimo priemones. Gairių įgyvendinimą koordinuojanti institucija kasmet skelbia viešą pažangos vertinimą pagal iš anksto nustatytus rodiklius, neatskleisdama saugomų ikiteisminio tyrimo ar asmens duomenų.“*

## 2. Rizikos analize pagrįsti prioritetai (Gairių 5 ir 11 punktai)

Direktyvos 21 straipsnio 2 dalis reikalauja rizikos analize grindžiamos strategijos peržiūros. Miškų srityje reikšminga žala gali būti negrįžtama, ypač saugomoms buveinėms ir rūšims. Direktyvos 3 straipsnio 1 dalis apima ir veikas, vykdytas turint sukčiaujant ar dėl korupcijos gautą arba esminius teisės reikalavimus akivaizdžiai pažeidžiantį leidimą; 3 straipsnio 2 dalies q punktas apima reikšmingą saugomų buveinių būklės pabloginimą.

**Siūloma formuluotė – papildyti 5 punktą ir patikslinti 11 punktą:**

*„Rizikos analizėje atskirai vertinamos veikos, galinčios sukelti reikšmingą ar negrįžtamą žalą saugomoms buveinėms, rūšims ir miškams, taip pat galimų neteisėtai išduotų leidimų rizika. Prioritetų nustatymas ir Gairių peržiūra grindžiami dokumentuota rizikos analize. Gairės*

*peržiūrimos ir atnaujinamos ne rečiau kaip kas penkerius metus; atsiradus reikšmingoms naujoms grėsmėms, rizika įvertinama nelaukiant šio termino.“*

**3. Aiškus informacijos ir įrodymų perdavimas (Gairių 7 punktas)**

Vien bendradarbiavimo sutarčių paminėjimas nenustato, kaip skubiai išsaugomi įrodymai ir kaip pranešimai perduodami atsakingoms institucijoms. Miškų srityje svarbūs Valstybinės miškų tarnybos (VMT) tvarkomi leidimų ir kadastro duomenys. Vertinimo principai turi būti vienodi ir valstybės valdomų įmonių, įskaitant Valstybinių miškų urėdiją, veiklos atžvilgiu.

**Siūloma formuluotė – papildyti 7 punktą:**

*„Bendradarbiavimo sutartyse nustatoma pranešimų apie galimas nusikalstamas veikas aplinkai registravimo ir perdavimo tvarka, skubaus reikšmingų dokumentų bei skaitmeninių įrodymų išsaugojimo veiksmai ir atsakomybė už jų vykdymą. Miškų srityje pagal kompetenciją pasitelkiami Valstybinės miškų tarnybos leidimų ir kadastro duomenys. Galimos nusikalstamos veikos vertinamos vienodais kriterijais, nepriklausomai nuo galimo pažeidėjo nuosavybės formos; užtikrinamas interesų konfliktų valdymas.“*

**4. Prasmingas visuomenės ir NVO dalyvavimas (Gairių 6.2 punktas)**

Dabartinis siūlymas „pasitelkti“ NVO neatskleidžia, kaip jų pranešimai, tyrimams reikšmingi duomenys ir patirtis bus priimami. Direktyvos 14–15 straipsniai pripažįsta pranešėjų ir aplinkosaugos NVO procesinės apsaugos bei dalyvavimo svarbą, atsižvelgiant į nacionalinę teisę.

**Siūloma formuluotė – papildyti 6.2 punktą:**

*„Institucijos viešai skelbia aiškią pranešimų ir įrodymų apie galimas nusikalstamas veikas aplinkai pateikimo bei grįžtamojo ryšio tvarką. Aplinkosaugos nevyriausybinės organizacijos kviečiamos dalyvauti periodiškai vertinant Gairių įgyvendinimą, laikantis baudžiamojo proceso, duomenų apsaugos ir kitų taikytinų teisės aktų reikalavimų.“*

**5. Išteklių poreikis ir specialistų specializacija (Gairių 8 ir 10 punktai)**

Direktyvos 21 straipsnio 1 dalies c punktas reikalauja įvertinti skiriamus išteklius ir būsimus poreikius. Vien nuostata kasmet planuoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius neparodo, ar jų pakaks; lydraštyje taip pat nurodoma, kad papildomų kaštų nenumatoma.

**Siūloma formuluotė – patikslinti 10 punktą:**

*„Institucijos, rengdamos metinius veiklos planus, įvertina kovai su nusikaltimais aplinkai faktiškai skiriamus žmogiškuosius, finansinius, techninius ir technologinius išteklius, nustato jų trūkumus bei artimiausių metų poreikius, taip pat numato specialistų specializacijos ir reguliarių mokymų priemones.“*

Atsižvelgdami į nurodytas spragas, prašome atitikties lentelėje pagrįsti deklaruojamą visišką Direktyvos 21 straipsnio perkėlimą arba patikslinti projektą. Pastabas teikiame remdamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniais bei Orhuso konvencijos 8 straipsniu, skatinančiu visuomenės dalyvavimą rengiant aplinkai reikšmingus norminius teisės aktus. Prašome pastabas ir motyvuotą jų įvertinimą paskelbti TAIS projekto Nr. 26-13206 derinimo medžiagoje, o apie vertinimo rezultatą informuoti ir el. paštu.

Pagarbiai,

VšĮ „Girių inspekcija“ vadovas Mindaugas Docaitis